

Za tem pride na robu kamenca ime že pred omenjene boginje življenja, na nje levi strani:

Pervotno:

Eto Ithunna.

Po slovenski:

To je Ituna.

Kar je dalje na drugi strani boginje na nje persih in stegnih, govori oziroma na tiste, ki že v pesku počivajo od kuge pomorjeni; umetno je izmišljeno in polno občutenja.

Pervotno:

Uni uraen peseh nemne tiho.

Po slovenski:

Oni orjejo pesek nemo tiho.

O rabljenji greške abcede pri teh napisih je malo reči, ker Slovenci, zlasti ruski, serbski in moldavski do današnjega dne ravno tiste pismenke imajo, in po pravici bi se lahko vprašalo: ali so jih Slovenci od Gerkov, ali Gerki od Slovincov prejeli?

Požencan.

Drobtinica za poduk.

Trije prijatli.

Tri prijatle ima človek na tem svetu. Kako se pa ti prijatli obnašajo ob času smerti, kadar ga Bog pokliče na sodbo? — Zlato, njegov najbolj cenjeni prijatelj, prvo je, ki ga zapusti in z njim ne gré. — Rodbina njegova in prijatli ga spremijo do njegovega groba; potem pa se vernejo domú. Tretji prijatelj, za katerega nam je pa v življenji najmanj mar bilo, so dobre dela. One same ga spremljajo pred prestol sodbe, molijo za-nj in prosijo milosti in odpuščenja.

Herder.

Jezikoslovne reči.

Nektere posebnosti v isterski čakavščini.

II.

Praznikom se napravljajo imena pridavaje imenu svetnikovemu ja, ova ali eva; imenu svetnice in svetnika na a pa ina, na pr. Stipanja, Jakovlja, Petrova, Telova (Corpus Domini), Duhova, ali v množini Duhove (binkosti), Jurjeva; Lucijna, Andrijna, sveta Marijna. Ker pa v nekterih krajih a v sredi besede izgovarjajo kakor ó, pa pride skrajšano Stomorina vela in mala. Čudno je, da imajo Serblji vse te imena na o. In to so pravi samostavniki ženski.

Svojivno zaima se rabi večidel samo pri naglasku in protustavku; drugje se jemlje osebno zaima v dajavniku, ime posvojene reči pa v prvem padu, na pr. „ono mi je pozemuljka“ (pritlehna hiša), „kade ti je lona“ (pokrit kotal — odtod lonac); „to je moja potroš (strošek) a ne tvoja“; „oni biju (večkrat namesto bi) hoteli uprav tvoju koloturu“ (ein grosser Ring).

Glagoli na iti se rabijo v opetovavni obliki posebno v narodnih pesmih mnogokrat na ikati, ičati, ečati; na priliko: mervikati (kruh po mervicah jesti), gustičati (gosto delati), hvalečati (hvaliti), pravečati (praviti).

V nedoločniku se pri govorjenji zadnji i nikdar ne sliši, na pr. „bolje je razmisliť, nego namisliť“ (prislovica).

Namesto velik-a-o, se rado rabi samo veli-a-o na priliko „veli dobitak mošnju dere, a mali ju napuni“ (prislovica).

Predlog v (in) se sliši na tri načine: v, u in va; ktero se ima rabiti, določi blagoglasje. Tudi k (ad) se premenja posebno pred k v h, na priliko „h kolejanom“ (kolednikom).

Namesto pismenega saksebi se tukaj rabi vsaksebi, pa samo govoreč od ljudi, na priliko: „šljute i ničari (Schwächlinge) gredu valje vsaksebi“; od živine se pa reče: „se je razpasla, razbegla, razšterkala“ itd.

Vsako m na koncu besede se izgovarja kakor n, na pr.: Otroci igrajoč skrivši pod perst v stisnjeno pest lešnjak itd. prašajo: „pod kin, kin?“ odgovor: pod tin tin, namesto kim, tim.

Gospodarskim „Novicam“ bi se morda smelo povedati, kako Istrani imenujejo

vole in krave:

Savin, siv vol; kaparin, rumenosiv; sern, črnkast; čade, čern; odtode imajo neko čudno prislovico: „još ti ni čern čade na nogu stal“ (še nisi pravega glada poskusil); ta krava je čadolina ali čadava; merkonj, černorumen; prutež, ki ima kakor jermene po sebi; rusin, rudečkast; bakin, bakove podobe; plavuša, krava belkasta; sernava, črnkasta; kitica, krava z velim repom; boškarina, z nerednimi rogovi za pobosti, koša (košuta); viola, z zavitimimi rogovi. Druge imena so kakor drugode. Dalje imenujejo

škopce in ovce:

Škabić malorogat; škaba, taka ovca; kolešić, z velimi rogovi na kolo; špišlić, z ravnimi rogovi; merkežić, marogast po glavi; pikežić, pikast; kukež, s klukastimi rogovi; muležić, brez rogov; grivež, z ostro volno. Čulina, ovca černa; take so tudi čukica in ugljica; šarka je mešane volne; čuba brez rogov. Vse je čubo, kar je brez naravnih izraskov, tako čuba pšenica (Kolbenweizen). Surka, s sivo volno; berka, s kodrasto volno; pega, pegasta po životu; rožka, rogata; ruda, rjava; bilac, belo jagnje; pastriž je zadnja volna (po-striž-em). —

Simenjaka je samac za pleme od vsake živine.

Posebne imena za plemenjenja se najdejo, na priliko: „breka (pasica) se ščeka“, (od tode ščene, mali pas — pès); „mačka se bucka“. Samac je on, samica ona pri vsaki živali.

J. V.

Drobtinica iz Istre.

Pri nas otroci ognju sledečo pesmico pojejo:

„Gori, gori žiže! *)

mat ti kuha riže;

a otac gomolje **),

da ti bude bolje.

Na kresni dan v jutru se pa gré gledat na višine, kako izhajajo solnce pleše — biti človeku srečnemu.

Slovanski popotnik.

* „Novice“ so v svojem 3. listu na str. 22 v dopisu zagrebškem povedale, da se bo 14. dec. t. l. praznoval stoletni smertni dan neumerlega Andr. Kačića Miošića, pisatelja občnoznanega „razgovora naroda slovinskoga“. Prejeli smo tudi mi iz Zadra sledeče povabilo, da bi ga razglasili Slovencom za udeležanje hvalevrednega početja. Tako-le se glasi: „Cieneć da se divna diela nemogu ljepše poštovati, neg' nasljedujuć dielom njihov izgled, pozivljemo Vas da s' nami ujedno prinesete, što bi Kačićevu namieru toviše savršilo; to jest, da nam pošljete narodnih piesamah, koje se pievaju a tiskane nisu, i izpisanih zgodah gradovah, selah, obitelih, ljudih na maću i na peru glasovitih itd., koje nisu Kačiću došle do rukuh, ili su se izza njegove smerti zbile; jere smo ih naumili u knjigu tiskati njemu i narodu na čast.

Da se takovi Vienac narodnoga uzdarja obistini, i da se pravo narodni može zvati, potrudite se, častni domorodce, po znancih i prijateljih popisati i pokupiti novac, što bi tko Kačićevoj uspomeni poklonio.

Osim pomenute knjige, namieramo dati na svietlo knjižicu, koja će uzderžati životopis O. Jandrije, piesmu na njegov stoljetni god i imena domorodacah, koji su novac podpisali.

Svi će ovu knjižicu primiti, koji i najmanji pienez prinesu. Oni paka, koji pismom, dielom il' blažijom rukom

*) Žiže, oganj; **) Gomolje, debeli nudeljni.